

Holott ez a kulturtörekvés valójában a feltörekvő negyedik rend küzdelméből nőtt ki, mely szakadatlanul tart, s immár a fasizmus ellen folyik. Ezt a küzdelmet már nem a polgári liberálizmus beavatkozása fogja eldönteni. A fejlődésnek meg vannak a maga törvényei, letűnt korszakok nem támadnak fel többé. A dicső Nyugat, amely oly sokszínűen tükrözte egykor a polgári virágkor szellemi értékeit, fakón hanyatlik el ebben a küzdelemben, mert az élet elpártol tőle. A letűnt korszak hősi halottját, a liberális gondolatot még körülhordozhatja a nagy harcmezőn; e modern Szigetvár, — hogy fentebbi képünkénél maradjunk, — tanult Zrinyi egykori ellenségeitől. Az élettelen liberálizmus gondolatát Szolimán porhüvelyé módjára emeli magasra, hogy az élők vállán az élet jelével hasson.

A Nyugatnak így indul megújódott fiatalsága és ilyképpen kezdődik „új korszaka“.

Ujvári László

A FRANCIA ÉRTELMI SORSA, gondolkodása, lelki válsága tükröződik Jean Guéhenno új könyvéből,* amely nemcsak egyszerű önéletrajz, hanem egyszersmind egy jellegzetes réteg története. A népből származó és a néphez visszatérő értelmiségi könyve. Szülei egyszerű munkások. Tizennégyéves korában ő is a gyárba kerül. Esténként új világ tárul fel előtte: a fárasztó testi munkától kimerülve a könyvek világában keres menekvést. Közben egy megmozdulás nagyszerű leírását olvasuk. Jaurès beszél... „először ekkor sejtettem meg, mi a mi igazi sorsunk“. Később az École Normale szellemi harcoktól terhes levegőjébe kerül. Husz éves. És ekkor hull rá a háború végzete, amely egész életére, egész egyéniségére rányomja súlyos bélyegét. Hamar kiábrándul a hazafias mámorból, de a fegyverszünet újra reménykedővé teszi és csak tiz év múlva jön rá, hogy az u. n. béke sem sokkal különb...

Igy elmondva egyszerű, sokak által megélt, banális sors ez. Ami különösen egyénivé teszi ezt a naplót, az a meleg, érzékeny és mégsem patetikus stílus. S az egész könyvnek az intellektuális jellege, t. i. nem annyira az események naplója ez, mint a gondolatoké. Guéhenno a francia értelmiségiek ama fajtájából való, amely mindig az embert keresi és amely ha végül rátalál, nem rejti el légmentesen, nem spirituszban vizsgálja, hanem a valóság összefüggései között. Guéhenno naplója csupa önkutatás: szinte bámulatos mélységgel vizsgálja saját lelkét; ez az önmagafelé való fordulás azonban nem költői menekülés, mert önmagában is a világot és az emberiséget keresi. Nagy út az, míg egy ilyen szenzibilis, félnék ember bátran vállalja származásának következményeit és az elnyomottak felé fordul. Nem aktív harcos, de legalább felismeri az igazságot és művészi fejezi ki.

(Páris)

Bajomi Endre

* J. Guéhenno: Journal d'un homme de 40 ans. Ed. Grasset. Paris.

A KAPITAL MAGYARUL* Az újkori történelem alig ismer könyvet, amelynek oly' nagy hatása lett volna, mint a Kapitalnak. Sokak előtt még ma is szinte megfoghatatlan, hogy hogyan hathatott így egy „száraz tudományos“ mű, hogyan ragadhatta meg a tömegek fantáziáját bonyolult, dialektikus okfejtésével, amikor a tömegek részére sokkal „könynyebb“ és megkapóbb gondolatmenetek is hozzáférhetetlenek. Sokan hajlandók „vallásos“ mozgalmat sejteni a hatás motivumaként, bibliát jelleget tulajdonítva a Kapitalnak, melyre a hívők esküsznek, anélkül, hogy tudnák mi van benne és másodkézen hozzájuk juttatott tételeit dogmaként tisztelik, anélkül, hogy meggyőződnének a tételek igaz voltáról.